

Kozák, který se ujal bolševiků: Jak ruský důstojník nechtěně pohřbil nezávislou Ukrajinu

rt.com/russia/567410-monarchy-ukrainian-style-skoropadsky

22. ledna 2023, 12:43

Domov Rusko a FSU

Aristokrat Pavel Skoropadskij založil kozácký hejtmanát a stal se hrdinou v Kyjevě

Některé z nejneobvyklejších příběhů vyplouvají na povrch během revolučních časů. Po rozpadu Ruské říše si Pavel Skoropadskij – brilantní generál a pobočník posledního ruského císaře – náhle vzpomněl na své kořeny a založil na území moderní Ukrajiny kozácký hejtmanát, který se zapsal do dějin jako jeden z symbolů nezávislosti země.

RT zkoumá, jak revoluce proměnila carského generála v kostýmovaného kozáka, jakou roli v příběhu sehráli hladovějící Němci a co řekl očitý svědek událostí, autor Michail Bulgakov, o Skoropadského Hetmanate.

[Přečtěte si více](#)

[Bývalé jižní hlavní město Ruska se zřiká své minulosti: Jak Ukrajina ničí své dědictví](#)

Tíha změny

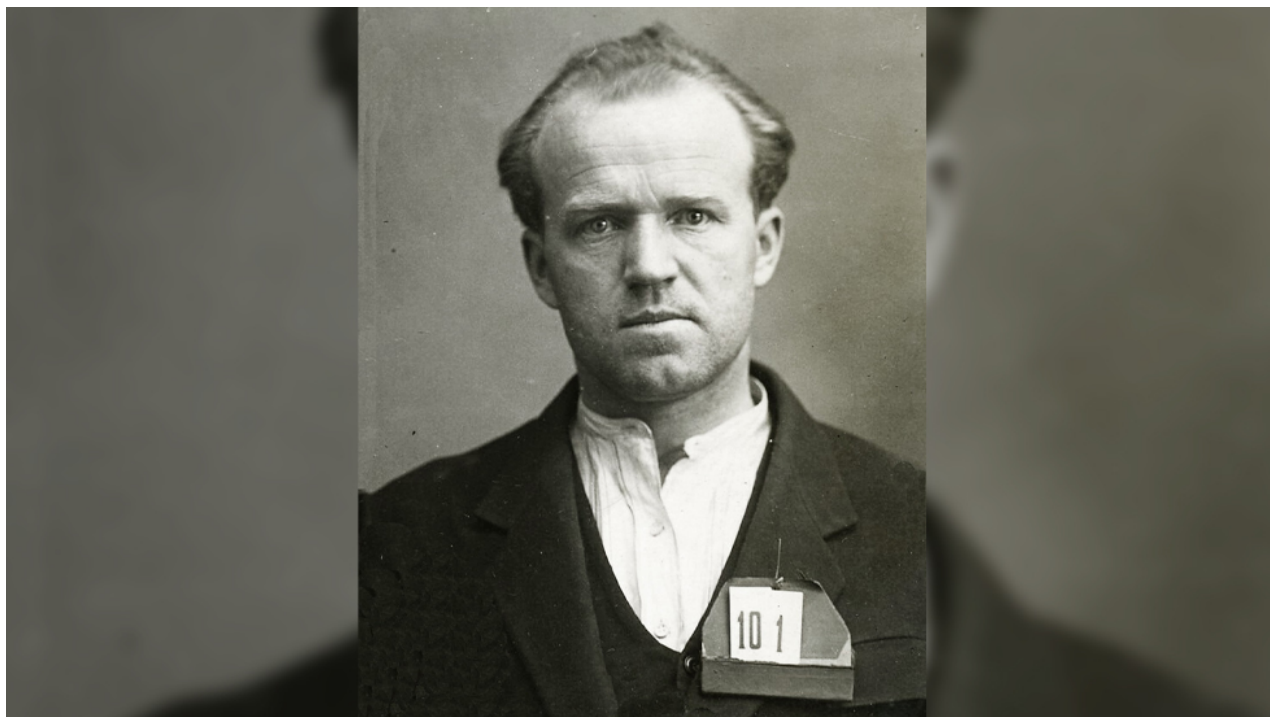
„Jedna věc je jistá: Podle obyvatel Kyjeva došlo k 18 převratům. Někteří pamětníci na útěku napočítali 12; Mohu dosvědčit 14 a deset z nich jsem viděl na vlastní oči. Tak popsal revoluční události z let 1917-1920 v Kyjevě renomovaný autor Michail Bulgakov. Podobné události se odehrály na celém území bývalého ruského impéria. Na troskách padlé monarchie zuřil chaos a vyrostly nové, bizarní formy politického života.

Zatímco byla nastolena dvojmoc centristické prozatímní vlády a socialistického petrohradského sovětu (název pro Petrohrad v letech 1914 až 1924), zástupci ukrajinské socialistické a národně demokratické strany v Kyjevě vyhlásili vytvoření Ukrajinské centrální rady (UCR) . Postavilo se jako územní orgán prozatímní vlády, i když s národními charakteristikami a nároky. Praktický vliv Ústřední rady byl však dosti omezený – územně byla moc v rukou různých zastupitelských rad složených z vojáků, dělníků a rolníků.

Předsedou Rady se stal historik Michail Grushevsky, který prosazoval národně-územní autonomii Ukrajiny v rámci demokratického Ruska s dalším přechodem na smluvní federaci. Radikální politici podporující okamžitou nezávislost Ukrajiny byli v naprosté menšině. Umírněné i radikály spojovalo odhodlání provést co nejrychlejší „*ukrajinizaci*“.

Je ironií, že před 100 lety nebylo na Ukrajině tolik Ukrajinců.

Situaci se sebeidentifikací místních obyvatel popisuje generál Ukrajinské lidové republiky Jurij Tyutyunnik. V dubnu 1917 přijel do Simferopolu k vytvoření bojových jednotek v mladé republice. Shromáždil asi 7 000 lidí – zástupců zástupců vojáků shromážděných z domorodců z ukrajinských provincií Ruské říše.

Tyutyunnik ve svých pamětech popsal začátek setkání. Při pohledu na rekruty řekl: *"Vy, kteří jste Ukrajinci, zvedněte ruce!"* Zvedlo se asi 300 rukou. *"Nyní, Malorusové [jedno z historických etnonym Ukrajinců], zvedněte ruce!"* Téměř polovina odpověděla. *"A teď Chocholci [hovorová přezdívka pro Ukrajince], zvedněte ruce!"* Tentokrát zbývající ruce vyletěly vzhůru. *"A teď Ukrajinci, Malorusové, Chocholci, vůbec!"* zavelel a naprostá většina zvedla ruku.

Prozatímní vláda byla ohledně ukrajinského hnutí ve dvou myslích. Na jedné straně se Petrohrad obával rostoucího chaosu a hrozby kolapsu země. Na druhé straně si v rozvíjejícím se ukrajinském státě a celkové ukrajinizaci představovali podporu jak proti radikálním revolucionářům, jako jsou bolševici, tak proti ruským monarchistům a nacionalistům.

Přečtěte si více

Jak Leninovi bolševici před 100 lety postavili nové regiony Ruska na kolizní kurz s Ukrajinou

Proto prozatímní vláda v červenci 1917 uznala Ústřední radu a její výkonný orgán, Generální sekretariát, za nejvyšší moc na Ukrajině. Ústřední rada zase vydala

rezoluci , v níž oznámila , že „*vždy obhajovala oddělení Ukrajiny od Ruska*“.

Ruská politická a veřejná osobnost Vasilij Šulgin v listu The Kyivlyanin napsal : „*Lidé, kteří se považovali za Rusy, kteří bojovali za Rusko a prolévali krev za ruskou zemi, se z rozhodnutí prozatímní vlády probudili jako Ukrajinci. Práva Rusů na Ukrajině přestala existovat již v roce 1917.*

Pro někoho konec, pro někoho začátek

Zlomovým bodem pro mladý ukrajinský stát bylo převzetí moci bolševiky v listopadu 1917. V reakci na to Ústřední rada vyhlásila vytvoření Ukrajinské lidové republiky (UPR). Ačkoli skutečná moc UPR byla extrémně omezená a ne všichni ministři měli dokonce středoškolské vzdělání, vytvoření prvního ukrajinského státu bylo důležitým milníkem. UPR si přálo nárokovat si celé území Ukrajiny tak, jak nakonec existovalo v roce 1991, včetně oblastí Krymu, Donbasu, Záporoží a Chersonu.

Technicky vzato lidé Vladimira Lenina uznali právo Ukrajiny na sebeurčení. Prakticky se snažili ovládnout. Bolševické povstání v Kyjevě v listopadu až prosinci 1917 však skončilo porážkou. Jejich pokus o převzetí moci během Všeukrajinského sjezdu sovětů byl rovněž neúspěšný. Takže rudí přesunuli jednotky na Ukrajinu.

Pedagogické muzeum pojmenované po careviči Alexeji 1909-1911, kde působila ukrajinská centrální rada. © Wikipedie

Čas pro diskuse a parlamentní debaty uplynul. Životaschopnost mladého ukrajinského státu měla být určena na bojišti. Přesto, jak se ukázalo, čerstvě ukrajinizovaná armáda byla oslabena a až na vzácné výjimky se téměř nikdo nechopil zbraně, aby bránil budoucnost Ukrajiny. S minimálním odporem bolševici dobyli Charkov a poté Kyjev. Vedení republiky uprchlo na Západ.

V únoru 1918 podepsala uprchlická vláda UPR mírovou smlouvu s ústředními mocnostmi první světové války v Brestu. Ukrajina převzala závazky dodávat potraviny Německu a Rakousku-Uhersku a Rakousko-Uhersko na oplátku uznalo ukrajinskou nezávislost a slíbilo osvobodit ukrajinské země od bolševiků. Uznání nezávislosti výměnou za jídlo by se nemělo zdát bezvýznamné. Na konci první světové války zaznamenaly Centrální mocnosti velký nedostatek. Ukrajinské zdroje, prakticky nedotčené válkou, byly více než vítány.

[Přečtěte si více](#)

Američtí neonacističtí spoluobčané na Ukrajině jsou poslední z dlouhé řady odporných spojenců, které Washington použil proti Rusku

Německým a rakouským jednotkám trvalo měsíc, než znovu dobyli Kyjev a většinu Ukrajiny od bolševiků. Vláda „*formálně nezávislé*“ země se vrátila v patách německé císařské armády. Němci vyčistili Kyjev od žebráků za pár dní a další týden strávili zbavováním se nekontrolovatelných banditů. A pak se obrátili na „*formálně nezávislou*“ vládu UPR.

Centrální rada a UPR měly nad regionem určitou moc a byly často zastoupeny pochybnými (mírně řečeno) lidmi. Například Alexander Osipov, úředník ukrajinského ministerstva vnitra, zašel se svými „*povinnostmi*“ příliš daleko. Na příkaz ministra vnitra, ministra války a předsedy vlády zorganizoval únos šéfa Ruské banky zahraničního obchodu a člena finanční rady Centrální rady Abrama Dobryho. Výměnou za bankéřovo propuštění dostal v zájmu ukrajinských představitelů 100 000 rublů.

Zločin by v temných porevolučních časech sotva překvapil, nebýt jednoho detailu: finanční transakce německých okupačních vojsk procházely přes Dobryho banku. Zatímco Němci byli ochotni tolerovat lajdáctví ukrajinských úřadů a jejich neschopnost nastolit pořádek, únos váženého bankéře byl poslední kapkou.

28. dubna 1918, během zasedání ústřední rady, vstoupila do sálu německá hlídka vedená Feldwebelem (vyšším důstojníkem). Přítomné zatkl a ukončil existenci Ukrajinské lidové republiky. Následujícího dne byl vyhlášen nový vládce Ukrajiny. Byl to kozák a aristokrat, pobočník posledního ruského císaře a generálporučík ruské císařské armády Pavla Skoropadského.

Pavel Skoropadsky (1906) © Wikipedia

“Opravdový Rus”

Skoropadskij pocházel z typicky císařské rodiny. Jeho vzdálený předek Ivan Skoropadskij byl na počátku 18. století hejtmanem (vůdcem kozáků) Zápороžské armády. Od té doby celá rodina věrně sloužila Ruské říši. Ve 13 letech vstoupil do Page Corps, elitní vojenské akademie pro syny šlechty. Následovala jezdecká služba, vojenské vyznamenání v rusko-japonské válce a jmenování pobočником posledního ruského císaře Mikuláše II.

V první světové válce byl Skoropadskij velitelem ruského císařského gardového jízdního pluku. Statečný a loajální k monarchii, postrádal příležitosti k vyznamenání v éře kulometů, zákopů a ostnatého drátu. Během revoluce byl Skoropadskij velitelem 34. armádního sboru. Po červnové ofenzivě organizované Prozatímní vládou, která byla pro ruskou armádu neúspěšná, nařídil vrchní velitel Lavr Kornilov „ukrajinizaci“ 34. sboru. Ruští vojáci a důstojníci byli převedeni k 41. sboru a nahrazeni Ukrajinci. Velitelé doufali, že to povede k posílení morálky a lepší bojové schopnosti.

[Přečtěte si více](#)

Ruská občanská válka skončila před 100 lety:
Zde je návod, jak západní mocnosti sehrály
významnou roli ve výsledku

Ve skutečnosti, jak popsal Anton Děnikin, jeden z velitelů Bílé armády, rozhodnutí vedlo nejen k dalšímu kolapsu armády, ale také k týrání a nenávisti ruských vojáků a důstojníků. Zároveň v osobním rozhovoru Skoropadskij řekl Děnikinovi, že je „pravý Rus, důstojník císařské gardy, který je zcela cizí myšlence nezávislosti; pouze plní zadání od svých nadřízených, se kterým osobně nesympatizuje.“

V roce 1917 Skoropadskému zřejmě chyběly výrazné politické ambice. Aristokrat a jeden z hlavních vlastníků půdy na Ukrajině byl opatrný vůči socialistickým názorům prozatímní vlády a ústřední rady. Zvolení Skoropadského generálním atamanem Svobodných kozáků bylo jedním z mála slavných okamžiků v jeho politické kariéře. Na začátku 20. století bylo převlékání za kozáka zvláštní i podle násilných revolučních měřítek.

Skoropadskij byl potomkem kozáckého hejtmana, který žil o 200 let dříve. To posílilo jeho autoritu v očích Ukrajinců. Navíc na rozdíl od demagogů Centrální rady měl Skoropadskij peníze, společenský vliv a bojové zkušenosti – pevný základ pro moc v revolučních časech.

Před ofenzivou bolševiků na Ukrajině Skoropadskij rezignoval, což mu zachránilo reputaci při pádu Centrální rady. Po návratu UPR do Kyjeva se Skoropadskij zapojil do budování vazeb s ukrajinskými elitami a vedením německých a rakouských okupačních sil. Ti poslední měli zájem o vývoz potravin z Ukrajiny, který jim vedení UPR nemohlo zajistit. Skoropadskij se naproti tomu opíral o velké vlastníky půdy a mohl snadno zajistit německé zájmy.

Po zatčení vedení Ukrajinské lidové republiky byl na sjezdu pěstitelů obilí, který se ironicky konal v cirkuse v Kyjevě, Pavel Skoropadskij prohlášen hejtmanem celé Ukrajiny. S ohledem na chyby svévolné ústřední rady se hejtman rozhodl přeskočit přílišnou demokracii.

Sny o minulosti

Politický systém nového ukrajinského státu vzniklého po svržení UPR lze nejlépe popsat jako „*monarchickou diktaturu*“. Panovník (hejtman) měl absolutní moc. Jmenoval a odvolával ministry, vydával zákony a dohlížel na jejich provádění, vedl armádu a soudní systém. Všechny revoluční reformy byly zrušeny.

Přečtěte si více

Nejnacionalističtější region Ukrajiny byl kdysi semeništěm proruských nálad – jak a proč se to změnilo?

Ukrajinské konzervativní síly – statkáři, bohatí rolníci, úředníci a důstojníci starého režimu – se staly hlavní oporou hejtmanské monarchie. Nikita Shapoval, ukrajinský politik té doby, napsal: „*Hejtmanův převrat postavil proti sobě dvě síly: rusko-*

židovskou buržoazii, statkáře a kulaky [bohaté rolníky] proti mase ukrajinských rolníků-dělníků. Jinými slovy, bylo to cizí město proti ukrajinské vesnici.

Ignorování potřeb ukrajinských rolníků by se hejtmanovi brzy stalo osudným, ale v té době byly jeho kroky oprávněné a účinné. Od kolapsu monarchie o rok dříve měla společnost plné zuby svobody a chtěla obnovit právo a pořádek.

Skoropadskému se podařilo udržet se u moci pouhých osm měsíců, ale během této doby se situace s kriminalitou a banditismem výrazně zlepšila a byl obnoven provoz železnice, továren a výrobních zařízení. Nevinnému přihlížejícímu se život mohl zdát zpátky do normálu.

Hejtman si však představoval vlastní verzi starých dobrých předrevolučních časů. Po nástupu k moci Skoropadskij zrušil všechny socialistické reformy. Zakázal stávky, zavedl 12hodinový pracovní den a obnovil velké vlastnictví půdy.

Tvrdý odpor k sociálním reformám okamžitě obrátil rolnictvo a rolnické socialistické strany proti hejtmanovi. To bylo v té době extrémně nebezpečné. Skoropadskij, tento „*pravý Rus*“, se stále mohl spolehnout na ruské důstojníky, byrokracii, pronajímatele a majitele podniků, kteří mu pomohou udržet si moc. Zvolil však jinou cestu.

Pavel Skoropadsky © Wikipedia

Národní otázka

Nástup Skoropadského k moci byl nadšeně přivítán ukrajinským obyvatelstvem usilujícím o zachování jednoty s Ruskem. Co jiného mohli čekat od důstojníka Imperiální gardy, pobočníka posledního císaře? Hejtman ale rychle přestal spoléhat na ruské síly a pokračoval v ukrajinizační politice svých předchůdců.

Úřady měly mluvit výhradně ukrajinsky. Totéž platilo pro armádní rozkazy, nádražní hlášení, výuku na školách a univerzitách a všechny ostatní formy veřejného života. Za hejtmana byly otevřeny nové ukrajinské školy a byly založeny dvě ukrajinské univerzity. Byl vytvořen Státní ukrajinský archiv, Ukrajinské divadlo činohry a opery, Ukrajinský symfonický orchestr a Národní akademie věd. Skoropadskij položil všechny základy pro budoucnost ukrajinského národního rozvoje.

[Přečtěte si více](#)

[Od Brežněva k Chruščovovi: Ukrajina měla obrovský vliv na Sovětský svaz, což Kyjev nyní raději bagatelizuje](#)

Skoropadskij pokračoval v obnově společenských tříd – podle standardů počátku 20. století nemyslitelná myšlenka. Kozáci získali zvláštní status, nová vojenská uniforma kopírovala kozáckou uniformu z 18. století se zupany [dlouhé tradiční oděvy] a širokými kalhotami. To vše působilo teatrálně, ale jasně to poukazovalo na národní a kulturní priority Skoropadského – ruské imperiální dědictví skončilo a naléhavá ukrajinizace byla napříště prioritou.

Hejtmanova politika se pochopitelně setkala s nesouhlasem mezi Rusy, kteří zpočátku považovali hejtmana za alternativu k bolševikům. Skoropadskij se snažil problému vyhnout a přesvědčit své bývalé kolegy, že věci nejsou tak jednoduché. „*Samozřejmě chápete,“ vzpomínal na Skoropadského generál Petr Krasnov, „že já [Skoropadskij], pobočník a šéf družiny Jeho Veličenstva, nemohu být pravý Ukrajinec a mluvit o svobodné Ukrajině.*

Hejtmanova slova však byla v příkrém rozporu s jeho činy. Desetitisíce ruských vojáků a důstojníků, kteří zpočátku prchali na Ukrajinu před zvěrstvy bolševiků, nakonec odešly do dobrovolnických jednotek na jih. Mezitím měly na situaci negativní dopad i hejtmanovy německé konexe.

Po čtyřech letech krveprolití v první světové válce byla skoropadského spolupráce s Němci silně nesouhlasná jak armádou, tak civilisty – zvláště proto, že tato „*spolupráce*“ byla ve skutečnosti společným německo-rakouským protektorátem nad Hejtmanátem.

V dubnu 1918 Skoropadskij ujistil Děnikina, že „*bude provádět zcela nezávislou politiku*“ a „*doufal, že obejde Němce a přiměje je pracovat ve prospěch Ukrajiny*“. To však prý jen přilákalo na svou stranu bývalé císařské generály a důstojníky. Prakticky hejtman přijal nepřátelský cizí vliv jen proto, aby si zajistil vlastní moc. Ale ani to nepomohlo.

“Bláhová a vulgární opereta”

---

300 000členná německo-rakouská armáda, která vstoupila na Ukrajinu na jaře 1918, tam rozhodně nebyla, aby podporovala UPR ani hejtmana. Krátkodobé zájmy vojenského velení byly jednoduché: šlo jim o ukrajinské jídlo. Když UPR nemohl zajistit vývoz výrobků do Německa, byl svržen a jako místní úřad byl ustanoven Skoropadskij. Ani on si však neporadil dobře.

Přečtěte si více

Jak Ukrajinci v roce 1991 hlasovali pro zachování Sovětského svazu, ale ještě ten rok skončili v nezávislém státě

V období březen až listopad 1918 vyvezli Němci z Ukrajiny více než 30 000 vagonů chleba, výrobků a surovin. V revolučních podmínkách to vyvolalo masová selská povstání, za oběť se stalo 50 000 vojáků německé, rakouské a hejtmanské armády. V brutální válce byl zavražděn dokonce i velitel německých okupačních vojsk generál von Eichhorn.

Když bylo podepsáno příměří z 11. listopadu 1918, které znamenalo konec první světové války, německé jednotky začaly opouštět Ukrajinu a vracet se domů. Bylo jasné, že hejtman nemá nikoho jiného, na koho by se mohl spolehnout. Ruští důstojníci a monarchisté už mu nevěřili, rolníci a socialisté ho nenáviděli.

Několik dní po skončení první světové války se Skoropadskij pokusil přeběhnout zpět k Rusům a vydal „Chartu o federaci Ukrajiny a Ruska“, ve které prohlásil, že je připraven bránit „dlouhodobou sílu a sílu. všeruské moci.“ To na jeho stranu nepřitáhlo významný počet ruských důstojníků, ale zcela ho odcizilo ukrajinské armádě a inteligenci.

Protihetmanské povstání se rozvinulo rychle. Pouhý měsíc po skončení první světové války a rozpadu Německé říše se zhroutil i její vazal, hejtmanát Skoropadskij. Skoropadskij se osobně vzdal moci a uprchl z Ukrajiny v patách německých jednotek.

Pamětní deska Pavlu Skoropadskému na ulici Institutskaia 20/8 v Kyjevě, kde se nacházela hejtmanova rezidence. © Wikipedie

Ve své době byl Skoropadskij frivolním vládcem snícím o minulé slávě. Přesto se pro budoucí generace měl stát jedním z pilířů ukrajinského hnutí. Z jeho hejtmanských oddílů vyšlo mnoho ozbrojenců Organizace ukrajinských nacionalistů. Skoropadskij požádal německé velení o propuštění Stepana Bandery, Andreje Mělníka, Jaroslava Štěcka a dalších vůdců ukrajinských nacionalistů z koncentračních táborů. Kolem hejtmana se vytvořily ukrajinské intelektuální kruhy a v Berlíně vznikl Ukrajinský vědecký institut. Skoropadskij se stal jedním z patriarchů ukrajinského hnutí ve 20. století.

Přitom jeho nerozhodné zmítání mezi Rusy a Němci, mezi jednotou s Ruskem a budováním ukrajinské národní moci, mezi vzdálenou nádherou staré říše a hraním se na kozáka, přineslo víc než jen ironické úsměv do tváře svých současníků. Všechny tyto události zdržely a zhoršily situaci na Ukrajině a uvrhly ji i celé Rusko do krvavé lázně občanské války.

Bulgakov podal snad nejvýstižnější a nejvyčerpávající popis Skoropadského hejtmanátu ve svém slavném románu Bílá garda a označil jej za „*hloupou a vulgární operetu*“.

Michael Novikov , ruský novinář zaměřující se na postsovětské státy

Vlastnosti

Tento příběh můžete sdílet na sociálních sítích:

Sledujte dál RT

